

доцент ДВНЗ «Криворізький державний педагогічний університет», заслужений працівник культури України В. В. Белікова, директор ЗШ I–III ступенів с. Вікнина Гайворонського району Кіровоградської області, вчитель музичного мистецтва, лауреат обласного конкурсу «Учитель року – 2017» Т. М. Криворучко, вчитель музичного мистецтва Димитровської ЗШ I–III ступенів Устинівського району Кіровоградської області, лауреат обласного конкурсу «Учитель року – 2017» Н. А. Ломака. Від всеукраїнського науково-методичного журналу «Мистецтво та освіта» учасників конференції у відеозверненні привітала головний редактор видання В. В. Рагозіна – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник лабораторії дошкільної освіти і виховання Інституту проблем виховання НАПН України.

Було проведено майстер-класи з вокалу доцентом Київської національної музичної академії ім. П. І. Чайковського Л. Л. Забілястою та кандидатом педагогічних наук, доцентом, докторантом НПУ імені М. П. Драгоманова Є. М. Проворовою. Майстер-клас з фортепіано презентував композитор, старший викладач кафедри теоретичної та прикладної культурології Одеської музичної академії імені А. В. Нежданової О. Г. Польовий.

Відбулося засідання лабораторії мистецької освіти, на яке запрошено кандидата педагогічних наук, доцента кафедри музичного мистецтва Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського Л. С. Аристову, яка презентувала й запропонувала для обговорення авторський навчально-методичний комплект «Музичне мистецтво» для учнів 1–7 класів ЗНЗ. У дискусії взяли участь науковці та аспіранти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка: завідувач лабораторії, доктор педагогічних наук, професор В. Ф. Черкасов, кандидати педагогічних наук, доценти Г. С. Дідич, О. Б. Горбенко, С. В. Грозан, О. М. Негребецька. Ухвалено рішення про подальшу наукову співпрацю вищезазначених навчальних закладів, спільну розробку проектів з розвитку мистецької освіти на засадах входження в європейський освітній простір.

Міняйло Олена Олександрівна,
ландшафтний архітектор, м. Київ, Україна

ЯПОНСЬКІ САДИ З УКРАЇНСЬКОЮ ДУШЕЮ

Нещодавно в Києві відбувся фестиваль «Ландшафтна весна – 2017», присвячений Року Японії в Україні. Як учасник і призер цього фестивалю, хочу розповісти про цю подію, японські сади та міжнародний досвід конкурсів з ландшафтного дизайну.

Японія і сьогодні залишається для багатьох загадковою країною, попри доступність та велику кількість інформації про неї. Особливе місце в культурі Японії мають саме сади. Це місце для спокійної насолоди та набуття душевної гармонії. Про цей вид мистецтва написано дуже багато, тож виділю тільки найважливіші, на мій погляд, моменти.

Усі компоненти, що використовуються у створенні японського саду, дуже символічні, кожен елемент,

подібно до актора в театрі, грає свою роль, несе свій, часто прихований, сенс, який належить розгадати відвідувачу. Найчастіше японські садівники намагаються створити куточок незайманої природи, насправді ж за цією природністю криється добре продумана схема, в якій навіть зовсім незначному, на перший погляд, елементу відводиться важлива роль.

Багато неживих елементів саду імітують живі. Так наприклад, за допомогою гладкого гравію і піску можна створити водну гладінь, гострий же гравій буде символізувати бурхливу гірську річку. За допомогою спеціальних грабель створюють рельєфну поверхню, що символізує хвилі, вири або водну гладінь. Як правило, для створення водойм використовують камені й гравій сріблястих і блакитних відтінків. Чорні та темно-коричневі камені – земля стихія. Камені з відтінками жовтого і зеленого – рослинний світ.

Великий камінь – це гора, що символізує захищеність і спокій; камені менші – пагорб; доріжка, вимощена гладкими камінчиками, – символ відкритого шляху й гостинності господаря, який запрошує вас прогулятися садом.

Серед кращих прикрас японського саду – кам'яні ліхтарі. Символічне їхнє значення – світло, вогнище, тепло. Найчастіше, щоб зробити акцент на якомусь елементі саду, поруч із ним установлюють ліхтар.

Мости і містки – важливі елементи саду, нерідко вони врівноважують і гармонізують простір, створюючи казкову атмосферу. Для виготовлення містків використовують різні матеріали – камінь, дерево, бамбук. Крім основної

їхньої функції – поєднання двох берегів, вони використовуються для декорування.

Велика роль в японському саду відводиться рослинам. Кожна символізує або почуття, або рису характеру. За допомогою них садівник передає свої емоції або висловлює загальну концепцію саду. Сосна – символ мужності та відваги, клен – вічності й життєвої мудрості, плакуча верба – жіночності й чистоти. Мох в японському саду – символ надійності та покровительства, сакура символізує всі найкращі людські якості – дружбу, любов, вірність і шляхетність.

Грунтуючись на наведених принципах японської ландшафтної архітектури, створювалися конкурсні проекти. Заявок на участь у конкурсі «Ландшафтна весна – 2017» з усієї України надійшло багато, тому особисто для мене було честю перемогти в конкурсі проєктів і отримати можливість реалізації свого саду в Національному ботанічному саду імені М. М. Гришка НАН України та позмагатися за нагороди від поважного журі, серед членів якого були відомі ландшафтні архітектори з Ірландії, Грузії та України.

Подібного формату конкурс проводиться в Україні вперше. Міжнародне журі оцінювало цінність ідеї кожної композиції, професійність подання проєкту та майстерність виконання. Представлено не класичні японські сади, а концептуальні сади з японськи-

ми мотивами. В них ландшафтні архітектори передали своє бачення традицій і сучасності садівництва Японії. Є серед них композиція, де кольорові карпи кої, створені зі стрижених куців, плавають по колу в ставку; є сад каміння, сидячи перед ним на лавці та споглядаючи, легше прийняти складне рішення; є сад з кольоровими рамками для «селфі», що створений втамовувати потяг сучасних людей до постійного фотографування; а є композиція, що втілює мрії про чарівну країну, де панує спокій та вражає краса природи, з гори стікає струмок, утворюючи в долині тихе озеро з островком посередині, а з-за гори виглядає таємничий храм, захований від стороннього ока... Споглядання такого саду дарує душевний спокій та умиротворення.

Архітектори, що працювали над своїми садами, вклали туди всю свою майстерність і талант. Рівень проведення конкурсу був високо оцінений головою журі, відомим ірландським

ландшафтним дизайнером, призером найвідомішої в світі англійської виставки садівництва «Челсі» Майклом О'Рейлі. Це великий крок для України вперед у розвитку мистецтва ландшафтного дизайну. Сади залишаються надалі в Ботанічному саду до уваги відвідувачів, створюючи сукупно «Японську галявину».

У рамках фестивалю, окрім конкурсу садів з японськими мотивами, відбулися також конкурси арт-інсталяцій та ленд-арту, міні-садів та дитячий конкурс «Казкове опудало». Останній викликав усмішки навіть у найсворіших відвідувачів. Хіба можна байдуже пройти повз такого чарівного замріяного «Втомленого опудала»?!

Окремо зазначу, що однією із конкурсних вимог до проєктування було максимально можливе збереження природи й убезпечення від вандалізму. Всі учасники були збентежені – як можна створювати красу, оглядаючись на такі суворі вимоги? І тільки з початком фестивалю ми зрозуміли організаторів. Не могла навіть уявити, що більшість наших співвітчизників зовсім не мають екологічного виховання й не вміють поводитися в громадських парках! Вони прагнуть перелізти за огорожі, при цьому топчуть квіти, ламають конструкції, нехтуючи проханнями та попередженнями та навіть наражаючи себе на небезпеку, аби тільки зробити гарний знімок або зірвати квітку! Багато батьків вважають «сучасним» дозволяти своїм дітям «пізнавати світ» у громадських місцях, як їм заманеться; унаслідок – інші люди завтра вже не зможуть побачити квітучого рододендрона або незламаного містка. Тому звертаюся до педагогів із проханням більше розповідати дітям про правила поведінки у громадських парках,

виховувати повагу до інших людей, бережливе ставлення до живої природи й до громадського майна.

Запрошую Вас і Ваших вихованців відвідати Національний ботанічний сад НАН України імені М. М. Гришка та приділити окрему увагу нашій «японській галявині».

АННОТАЦИИ

Черкасов В. Ф. Основные тенденции интеграции музыкально-педагогического образования Украины в европейское образовательное пространство

В статье предпринята попытка охарактеризовать основные тенденции интеграции музыкально-педагогического образования Украины в Европейское образовательное пространство, а именно: усовершенствование учебных планов и программ, лингвизация образовательного процесса, введение дистанционного обучения, участие студентов в совместных международных проектах, установление партнерских отношений между высшими учебными заведениями художественного образования, ввод дистанционного обучения; присоединение к Европейской сети исследовательских программ; участие одаренных студентов в общих международных проектах, фестивалях, конкурсах и олимпиадах; укрепление культурно-образовательной среды средствами музыкально-просветительской деятельности, установление партнерских отношений между высшими учебными заведениями художественного профиля стран Европейского союза и других стран мира по вопросам двустороннего обмена студентами и преподавателями.

Ключевые слова: музыкально-педагогическое образование в Украине, Европейское образовательное пространство, тенденции интеграции, одаренные студенты.

Медвидь Т. А. Эволюция общего музыкального образования в Украине (вторая половина XX – начало XXI столетия)

В основу статьи положена идея теоретического обоснования историко-методологической базы музыкального образования средних учебных заведений Украины во второй половине XX – первом десятилетии XXI века.

Автором обосновано эволюцию общего музыкального образования Украины и выделены этапы его развития в исследуемый период, начиная с предпосылок становления (50–60-е годы XX века). Осуществлен историко-педагогический анализ сущности и содержания общего музыкального образования Украины на этапах становления (70-е годы XX века), развития (80-е годы XX века), национального возрождения (90-е годы XX века), модернизации (первое десятилетие XXI века), проанализированы изменения, происходившие в области школьного музыкального образования в течение этого периода.

Ключевые слова: общее музыкальное образование, эволюция, этапы развития, модернизация образования.

Шевченко Е. В. Охрана детского голоса

На основе обобщения методических рекомендаций ученых и практиков по охране гигиены детского голоса, автором представлена система сохранения голоса детей младшего и подросткового возраста, основанная на анатомии и физиологии детского голоса, и включает следующие (профилактические) средства охраны детского голоса на разных этапах его становления, которые предотвращают заболевания голосового аппарата и способствуют развитию голоса ребенка. Автор акцентирует внимание на таких составляющих системы: знание учителем музыки основ анатомии и физиологии органов голосового аппарата; обеспечение правильного развития детского голоса на разных возрастных этапах, предусматривающее целесообразно взвешенную организацию работы с учащимися на уроках музыки и занятиях хора (вокально-хорового кружка), подбор репертуара и др.; донесения до воспитанников основ гигиены голоса.

Ключевые слова: охрана детского голоса, младший и подростковый возраст, мутация, система сохранения детского голоса.

Гуминская О. А. Система Кервена-Кодая: развиваем ладовое ощущение

В статье рассматривается проблема развития ладового ощущения у детей, которое является одной из основных музыкальных способностей в структуре музыкальности и необходимо для успешного осуществления разновидностей музыкальной деятельности. Автором актуализируется аспект развития ладового ощущения школьников на уроках музыкального искусства в начальной школе. Осуществлен анализ методик развития ладового ощущения Джона Кервена и Золтана Кодая. Предложена новая форма использования системы относительной сольмизации в виде разработанных автором практических заданий – музыкальных приветствий, музыкальных игр, систематическое использование которых будет содействовать развитию ладового ощущения учеников. Презентованы образцы заданий и методические рекомендации по их применению на уроках музыкального искусства в самом начале обучения искусству в первом классе.

Ключевые слова: ладовое ощущение, система относительной сольмизации Кервена и Кодая, музыкальное приветствие.

Лобач Е. А. Музыкально-дидактические игры в начальной школе

В статье для широкого круга учителей музыкального искусства предлагаются авторские игры, результаты методической творчества педагогов, студентов и магистрантов Полтавского национального педагогического университета им. В. Г. Короленко. Разработанные игры призваны активизировать